B. N. C
FIRENZE
1013
22

1013. 22

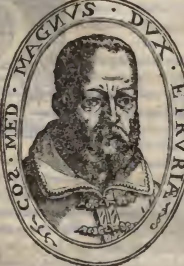
A I

OCTAVII BANDINII

ORATIO

In obitum Sereniſsimi COSMI *Medicis Magni Etruriæ Ducis*

Habita Romæ in AEde diui Ioannis Baptiſtæ XIII. Kal. Iulii. CIƆ IƆ LXXIV.

BIBL. PVB. FLORENTINAE
BIBLIOTECA NAZIONALE FIRENZE 1872

FLORENTIÆ
Ex Officina Iuntarum.
CIƆ IƆ LXXIV.

IACOBVS IVNTA LAVrentio Strozzæ Karoli F.

S. P. D.

PAVCIS ab hinc diebus, humaniſſime Laurenti, deuenit ad manus meas Oratio Romæ habita ab affine tuo Octauio Bandinio, in funere COSMI Medicis Magni Etruriæ Ducis, quam cum amicis quibuſdam meis ſane doctis, iiſque optimis viris oſtendiſſem, vt eius lectione, quæ ipſos mirum in modum delectauit, fruerentur, re illi inter ſe deliberata, omnes vno ore me recte factu rum dixerunt, ſi noſtris illam typis quamprimum excudendam curarem: hac enim ratione multorum deſiderio ſatisfactum iri videbant, qui huius orationis legendæ cupiditate flagrabant, propterea quod illam ab omnibus plane probari, immo vero ſummis laudibus in cælum ferri intelligebant. horum igitur conſilium ſecutus, eam in ſtudioſorum omnium gratia diuulgaui. Quod, cum auctore fortaſſis inuito, aut certe inſciente a me factum eſſe animaduerterem, te mihi defenſorem paraui, qui, cum maxima tuæ gentis nobilitate floreas, aliiſque tum fortunæ, tum corporis, atque animi bonis abundes, & optimi huius adoleſcentis ſororem habeas in matrimonio, apud illum auctoritate, & gratia plurimum vales, itaque illi me publicæ voluptatis atque vtilitatis ratione poteris excuſare. Hoc vero, quæ tua, illiuſque eſt humanitas,

facile facies. Nec enim adduci poſſum, vt credam, Octauium tuum huiuſmodi Orationem ſupprimere voluiſſe, ſed ſingulari potius modeſtia, & pudore ingenuo impeditum, prælo hactenus non commiſiſſe arbitror, vt fere ſemper ſolet optima quæque ingenia comitari timiditas & cunctatio. Sed quid ego hæc ad te, qui eius verecundiam, ac bonos ipſius mores præclare noviſti. Nam de eruditione nihil dicam, cum adoleſcens adhuc tale ſpecimen ingenii ſui dederit, vt nihil non ab eo expectari poſſe videatur. Vale. Florentia. X I I I I. Kal. Auguſti

C I Ɔ I Ɔ L X X I I I I I.

Oratio in obitum Sereniſsimi COSMI *MEDI-*CES *Magni Hetruriæ Ducis.*

MAXIME vereor, Patres Ampliſſimi, ne dum COSMI Medices Magni Hetruriæ Ducis obitum publica funebrique pompa ſummo cum animi dolore, atque acerba recordatione deploramus, in quo grati, & ſtudioſi videri cupimus, inuidi potius, atque eius laudis, & gloriæ parum amantes videamur. Nam quid morte optabilius ei eſſe poterat, qui cum per quadraginta ferè annos florētiſsimam Hetruriæ Prouinciā ſibi ſubiectā æquitate potius, & concordia, quàm belli, armorúmque vi ſaluam, & incolumem conſeruaſſet; eamque poſtea prouectæ iam ætatis filio FRANCISCO eximiæ virtutis, & prudentiæ viro, ac ſibi penè alteri dediſſet adminiſtrādam, ad eum iam dignitatis gradum perueniſſet, qui non ſine ſummo labore, & corporis animique cōtentione cōparatur, ea iam eſſet ætate, in qua moleſta & iniucunda vita; dulcis, & optabilis mors videri ſolet. Quid, inquam, morte huic optabilius accidere poterat, qua & vitæ, & gloriæ immortalitatem conſequeretur? Quid ſi hæc alicui veſtrum. A. forte cadit in mentem, animúmque ſuſpicio, is, ſi libuerit, ex ipſo orationis curſu colligere poterit, lætitiæ ne tanti viri mors, an luctus, & mœroris occaſionem attulerit. Quis enim, obſecro, Chriſtianæ Relligionis propugnatore, pacis, & concordiæ authore, æquitatis, & iuſtitiæ cuſtode, ac defenſore noſtrum omnium propè parente extincto, in tanto omnium ſqualore, & luctu non mœreat, non doleat, nō fletu illum, non lacrymis, non aliqua grati animi ſignificatione proſequatur? Quod ſi admirabilē in adminiſtrando prudentiam,

in agendo induſtriam per manus in hac Medicea gente quaſi traditam filio ſuo hæreditario propè iure non reliquiſſet, auderem profectò dicere, plus nunc ex illius iactura nos capere detrimenti, quàm per tot annos ex ſingulari illius vigilantia, cura, & adminiſtratione ceperimus vtilitatis. Verùm quoniam funebrem hanc exequiarum pompam cum Florentinorum in eum obſeruantia, tum verò maxime eius ſingularia merita flagitabant, mihi, cui ne cogitanti quidem, quamuis non ſatis idoneo hoc dicendi munus demandatum eſt, magnoperè laborandum fuit, non tam vt orationis meæ materiam inuenirem, quàm vt eam in eius laudibus recenſendis rationem inſtituerem, quæ, & rei magnitudini, & temporis anguſtiis conſentanea videretur. Itaque vt ipſe, de quo dicturus ſum, noſtrûm in ſe omnium præclaram voluntatem cognoſcat, vóſque omnes, qui huic funeri adeſtis, eximii Principis ſingulares virtutes, egregiáq; facinora penitus percipiatis, ea in tanta rerum multidtudine breuiter colligam, quæ ſi non propter nouitatem inaudita, ob ſingularem quidem certè præſtantiam laude, & admiratione digna cuique videbuntur. Quamquam tam multa in hoc latiſsimo dicendi campo præclara omnia, ac propè diuina dicenti occurrunt, vt magnopere verendum ſit, ne rerum geſtarum gloria, & ſplendore quibuſdam quaſi Solis radiis tenuiſsima ingenii mei acies perſtricta, & tantæ rei, & veſtræ expectationi parem orationem afferre non poſsit. Ac de Medicea quidem familia quid eſt, quod quiſquam hoc tempore, aut illa dignum, aut vobis nouum, aut cuiquam inauditum afferre ſe poſſe confidat? cuius ſplendor, & dignitas infinitis nobiliſsimorum ſcriptorum litteris celebrata vigebit memoria ſæculorum omnium. Qui hoſtes, aut priuati Reipub. Florentinæ, aut publici totius Chriſtiani Imperii, horum arma, virtutem, vim, ac potentiam non exhorruerunt? Quæ vnquam ætas de Coſmi, Petri, Laurentii, de trium Eccleſiæ luminum Leonis Decimi, Clementis Septimi, & Pii Quarti laudibus, & rebus præclarè geſtis conticeſcet? in illis quidem prudentia cum vitæ integritate, in his morum, vitæque in-

tegritas cum prudentia coniuncta laudatur: In illis cum moderatione celeritas; in his cum celeritate moderatio commẽdatur. In illis rei militaris ſcientiam cum Relligionis, & pietatis ſtudio, in his Relligionis & tuendæ & amplificãdæ ſtudium cum aliqua etiam rerum bellicarũ peritia ſuſpiciunt, & admirantur omnes. Quid de cæteris Principibus dicam? qui ex hac familia tanquàm ex Equo Troiano exierunt? non potuit ſeſe Mediceæ familiæ virtus intra Italiæ fines continere; ſed ad FRANCORVM Regnum vſque non tam humano quàm Diuino (vt ego quidem arbitror) conſilio, & voluntate penetrauit; quas vnquàm in illa Prouincia infeſtiſſimi noſtræ Religionis hoſtes inſidias compararunt, quas non diuinus ille adoleſcens Carolus nobis ſuperioribus diebus immatura morte præreptus, Catherinæ Medices optimę, ſanctiſsimæque Matris adiutus conſiliis effugerit? Quæ illi in Dei Eccleſiam venenata tela coniecerunt, quæ non hi ſingulari prudentia, & virtute retuderint? quas ad illius Regni perniciem accenſas faces, quæ ad totius Chriſtianæ Reipublicæ detrimentum excitata incendia incredibili cum celeritate ſummo Relligionis defendendæ ſtudio, & ardore nõ extinxere? Nunc autem prudentiſsima illa fœmina cum optimo Galliam parente, & cariſsimo ſe filio orbatam videat, non modo in toleranda filii morte conſtantiam, ſed in Regni gubernaculis ſuſcipiendis ſingularem prudentiam declarat: dum hoſtium debilitatis, fractiſque viribus, Henrico filio tutum, tranquillumque Regnum conſeruat; quem ad diſcutiendas cæcas errorum nubes, ad extirpandas falſas de rebus Diuinis opiniones, errantes in viam reducendos, armis denique vniuerſam Galliam liberandam Diuino nobis in tãtis calamitatibus conſilio datum, finem tanto, ac tam diuturno bello non ſine ſumma Chriſtianæ Reip. ſalute impoſiturum ſperamus. Hinc, & Ioannes Medices, huius ipſius, de quo loquimur, Coſmi Parens originem duxit, quem non modo cum priſcis illis tantæ virtutis, & prudentiæ Ducibus comparãdum, ſed longe etiam præſtantiorem putem, quod illi viui dumtaxat; hic vero vel mortuus de hoſtibus victor

 glorio-

glorioſiſsime triumpharit. Tanta enim in eo erat humanitas, tanta in omnes liberalitas, vt quos non armorum, tubarumque ſtrepitus, non dedecus, non ignominia, non patriæ ac parentum amor, & charitas commoueret, ipſa, proh Deus immortalis, IOANNIS MEDICIS Patris Militum (ſic enim appellabatur) ipſa, inquam, ſola viri recordatio ad arma, ad pugnam, ad victoriæ, triumphique laudem conſequendam incitaret. Quod cum hæc præclara; & poſt hominum memoriam admirabilia ſint, certè nihil illi glorioſius, nihil ad hominum famam, & poſterorum commendationē illuſtrius accidere potuit, quàm quod Maria Saluiata grauiſsima, & nobiliſsima fœmina vxore ducta COSMVM genuit, & educauit filium, qui paternas non modo adæquarit virtutes, ſed nobilitatem ipſe ſuam rerum geſtarum gloriā nobilitarit. Erigite, obſecro, animos. A. atque infinitis propè tum pueritiæ, tum adoleſcentiæ laudibus prudenter omiſsis, ad ea, quæ fortunæ tribuuntur, bona, ad ingentem, ac penè incredibilem fœlicitatem ſumma cum virtute coniunctam mentem cogitationémque conuertite. Nam ſi hæc aliquid ad hominis laudem valere putatur, quis in Italia poſt homines natos COSMO Duce, aut fortunatior, auctior, aut rebus omnibus florentior vnquam fuit? qui ei Vrbi, atque Italiæ parti præfuit, quæ, & Regionis ſitu, cœli temperie, accolarum natura, frugum vbertate, negociorum multitudine, rerum geſtarum gloria nulli ſit inferior; multis autem vel nobiliſsimis Prouinciis longe ſuperior; Cum enim eſſet adhuc ſummæ ſpei, & virtutis adoleſcēs à Senatu Florentino ſumma omnium conſenſione communi omnium ætatum, atque ordinum lætitia Reipublicæ caput, & Dux renunciatur. O lætam, nobilſque omnibus iucundam, & fœlicem diem, & poſteritati perpetuò celebrandam. Non poterat diuina hæc & immortalis virtus diutius latere, atque abdita iacere in tenebris, ſed ipſa ſe ſe ſuo ſplendore prodidit, & in omnium conſpectu, atque orbis terræ theatro poſita in omnes, vel remotiſsimos angulos lucis ſuæ radios, fulgoremque tranſmiſit. Etenim incredibile eſt quā

ta

ta cum prudentia, & conſilio in hoc dignitatis gradu conſtitutus, excitatas armis ſeditiones, ac tumultus comprimere, optimiſque legibus, ac ſalutaribus decretis debiles adhuc, & infirmas renaſcentis Reipublicæ vires confirmare cœperit. Intelligebat enim ſummo vir ingenio optimè conſtitutas ciuitates non tam armorum quàm legum præſidio inſtructas eſſe oportere. Quam à primis pueritiæ annis, ſui apud omnes expectationem concitauerat, & quam gerebat perſonam ſuſtinendam ſibi eſſe exiſtimabat. Nihil agebat, nihil vir ille cogitabat, quod non vtile, ac ſalutare ciuitati, non gratum, non iucundum, non perhonorificum eſſe iudicaret. Nam et Piſarum nobiliſsimam Vrbem, quæ Ciuium incuria priſtinum ſuum ſplendorem penitus amiſerat, frequentiſsimis ædificiis ornauit, agroque purgato, paludibus exiccatis, doctiſsimos in ea homines alendo, nobiliſsimorum adoleſcentium frequentia, & peregrinorum, qui eò vndique confluunt, multitudine ſaluberrimam, & celeberrimam reddidit. Aretium, & fortiſsimis propugnaculis muniuit, & validiſsimis ſepſit præſidiis. Piſtorienſium ciuitatem inteſtino bello, ac ciuilibus diſcordiis laborãtem, breui magna omnium cum admiratione, & armis, & armorum formidine liberauit. Et ne quod poſſet excogitari laudis genus, quod ei fortuna denegaſſet, vrbem condidit, quæ COSMI nomen referens cum in poſterorum obliuionem venire ob eius ſingulares virtutes, atque animi dotes non pateretur. Sed quàm eſt eis, qui cæteris præſunt, aut ſeueritatis, ac fortitudinis inuidia, aut inertiæ, ac nequitiæ ſuſpicio pertimeſcenda? Inuidiam tamen ille virtute partam gloriam, non inuidiam putabat. Vix enim ſexto Principatus ſui menſe complures Florentini Ciues, vt in Ciuitatibus Ciuium frequentia, & nobilitate illuſtribus accidere ſolet, militum collecta manu bellum Patriæ Parenti indicunt. Non tulit fortiſsimus Adoleſcens in tanto ſalutis diſcrimine diutius verſari rempublicam, vi ad arma compulſus, Cæſaris implorato auxilio, fugatis ad Montem Murlium, interemptiſque hoſtibus, armis Remp. metu Ciuitatem, vniuerſam denique Prouinciam bello conflagrã-

tem, vaſtatione, & incendio liberat, incredibilem apud omnes beneuolentiam, immortalem apud poſteros ſui nominis gloriam conſecutus. Sedatis demum pacatiſque rebus ſeſe ad ciuitatem in pace atque ocio adminiſtrandam ita contulit, vt in ſe omnium non modò Ciuium, ſed exterorum etiam mentes animoſq; conuerteret, & fœlicem Florẽtinam Remp. communi omnes conſenſu, ac fortunatam prædicarent, quam Deus Opt. Max. tantæ virtutis, integritatis, conſilii, & prudentiæ viro gubernandam tradidiſſet. Et quoniam Magiſtratus Ciuitatis, & honores tum ad Reip. ſalutem neceſſarios, tum pręmia, & ornamenta virtutum eſſe intelligebat, veteres non modò non ſuſtulit, ſed nouos etiam inſtituit, vt Ciues ad labores pro Rep. fortiter ſubeundos, hac propoſita præmii ſpe, quaſi quibuſdam laudis, & honoris ſtimulis incitarentur. Quanta ſemper in hac Ciuitate Iudiciorum fuerit cum ſeueritate integritas, cum integritate ſeueritas; huius ego rei tot habeo teſtes, quot hic adeſtis Florentini ciues; à quibus inter cęteras pręſtantiſſimas huius viri virtutes, moderatam iudiciorum rationem, diuinarum, humanarumque legum obſeruãtiam prædicari ſępe, & commẽdari ampliſsimis verbis audiui. Vxorem, cum eſſet adhuc adoleſcens, duxit ELEONORAM Petri Toletani Principis in Hiſpania viri filiam, cuius laudes cum copioſius ab aliis enumeratas audieritis, recenſere in pręſentia ſuperuacaneum eſſe iudicaui. Illud certè tacitus pręterire non poſſum, ſed magna voce proferre, vel inuitus cogor. Fuit hęc FRANCISCI, IOANNIS, GARZIAE, FERDINANDI, PETRI, hęc inquam, ISABELLAE, & LVCRETIAE, Parens fuit, hęc tantos tantę virtutis filios procreauit, & aluit. In his, ſi placet, quandoquidem viua virtutis imago erepta eſt mortalibus, parentum, vt paucis multa complectar, virtutes non leuiter adumbratas ſed ad viuum mirabiliter expreſſas recognoſcite, hos intuemini, horum vitam & mores diligenter obſeruate. Parentum in filiis, filiorum in parentibus ſimilitudinẽ incredibilem, admirabilem, ſingularem in vtriſque virtutem inuenietis; quàm multa de IOANNE, ac FERDINANDO,

NANDO Mediceis Ampliſsimis Cardinalibus dicēda eſſent, in quibus tanta fuit ingeniorum ſimilitudo, vt cum illius ſingularis vitę morumque integritas, admirabilis in rerum adminiſtratione prudentia, conſilium, ac propè diuina virtus in mentem veniunt, quos ei comparare poſsim, paucos inueniam. Cùm hunc verò, cuius pręſentię luce interdum recreamur, intueor, non fratrem modò (quod fieri vix poſſe mihi perſuadebam) ſed ſemetipſum mihi ſuperaſſe aliquā do videtur. Sed quid ego pluribus apud vos Patres ampliſsimi huius laudes recenſere contendo, cuius in maximis, grauiſsimiſque rebus conſilium, & induſtriam cum ſingulari quadam comitate coniunctam ſępe experti eſtis, & in dies magis experimini? Quare vt ad COSMVM, vnde digreſſa eſt, mea reuertatur oratio, quæ, & quot in hoc vno ſunt, quę illum non modo ſuis gratiſsimum, ſed exteris etiam amabilem reddiderunt, quot continentię, manſuetudinis, & beneuolentię extant exempla, qua non modo ſuos intra ęquitatis, legûmque limites continuit, ſed inter finitimos, & exteros ortas ſeditiones ſedare, & in priſtinum pacis, ac tranquillitatis ſtatum reſtituere conatus eſt. Neminem veſtrum ignorare arbitror. A. quid à CAROLO Quinto ad bellum Rei pub. Senenſi inferendum prouocatus reſponderit, Malo (inquit) Senenſium meis officiis, & beneuolentia auctam in diuturna pace, atq; ocio ſociam mihi, & amicam Ciuitatem ſtare, quàm meis armis, ac viribus labefactatā corruere. Pertimeſcebat enim vir ille prudētiſsimus, ne pręclara anteactę vitę facinora, perpetua apud poſteros ſuſcepti belli inuidia obruerentur: quin ita ampliſsimā illam, atque ornatiſsimā vrbē perpetuo dilexit, vt nunquā atrociſsimi illius belli, nunquā armorum, tubarumq; ſtrepitus, nunquā memorabilis illius pugnę veniret in mentē, nunquā ſemiruta mœnia, humi proſtrata ędificia inſpiceret, quin acerbiſsimum eius animo doloris vulnus iam multo antea inflictum recrudeſceret. Sed cùm inteſtinis Florentiſsima illa Reſp. laboraret diſcordiis, creſcerétque in dies magis armorum multitudo, eóque iam ventum eſſet, vt à Cæſare, cuius olim ſe ſe in fidem dederat,

deficere, & ſuo iure omnia vellet adminiſtrare: cũ(inquam) in tanto armorum ſtrepitu tanquam ex aliqua ſpecula COSMVS magna, quæ Florentinæ Reip. imminebant pericula, animo præuideret, & à Cæſare, à quo ob ſingularem, & ſæpe in rebus gerendis expertam prudentiam, & virtutem mirificè diligebatur, vt hoc commune bellum ſuſciperet, ſæpius rogaretur, ſuas eſſe demum partes tot, ac tantis iuſtiſſimis de cauſis arbitratus eſt, tantam in ſe belli molem conuertere, & exterorum metu, ac formidine Remp. & vniuerſam Hetruriæ prouinciam liberare. Quodquidem bellum tanta cum prudentia adminiſtrauit, vt non minus ſe hoſtibus, quam ſuis amabilem, nec ſuis minus, quam hoſtibus formidabilem reddiderit, & ad eum tandem exitum perduxerit, quem optabant, & ſperabant omnes. In quo incredibilem Cæſaris liberalitatem, gratique animi ſignificationem non admirari non poſſum; qui confecto iam bello tanta hominis virtute permotus, cuius labore, & ſumptibus optata erat pax ciuitati reddita, eiuſdem etiam prudentia, & conſilio voluit diutiſsimè conſeruari. Accepta itaque COSMVS vrbis primùm, tum arcium, & præſidiorum in agro Senenſi adminiſtratione, non modo in priſtinam dignitatem reſtituit mœnia, ædificia, ſacráſque ædes belli calamitate proſtratas reficiendo, ſed ita ornauit, & auxit, ſanctis, ac ſalutaribus decretis confirmauit, vt ex illo die, quo die in eius poteſtatem venit, vſque ad hæc noſtra tempora in diuturna pace, atque ocio conquieuerit. Longum eſſet, ſingulas eius laudes, & facta perſequi, quare iis, quæ in reliquo vitæ curſu præclarè geſsit, prætermiſsis, ad ea, quæ recentiora ſunt, properabo, omnia laudabiliter, omnia fortiter, omnia ſapienter fecit, ita vt omnia ſingularia cum ſint, nihil in eo inuenias ſingulare. Affinitas certe, qua FRANCISCVM filium cum Auſtriis, atque ipſo Imperatore Auguſto deuinxit, quã tam dicendi facultatem ſuppeditaret? Equidem ſtatuere haud poſſum, plusne familiæ ſplendor, ac dignitas ornamẽti, an præſtantiſsima IOANNAE Auſtriæ virtus, animique probitas vtilitatis vniuerſæ Ciuitati attulerit, in qua nõ Imperato-

peratoriam ſtirpem, non naturæ bona, & fortunæ abundantiam, quæ cum vel maxima in ea ſint, magnam tamen ſibi eius laudis partem Fortuna vendicat, ſed in ſubleuandis pauperum calamitatibus liberalitatem, & beneuolentiam, ſummam in colendo Deo pietatem, in omni vita integritatem, in illa ſexus imbecillitate, non dum ſua maturitate perfecta ætate, & ſuſpiciunt omnes, atque ingenti prædicatione extollunt. Faueat cœptis Deus Opt. Max. faueat, inquam, & Mediceæ Auſtriæque familiæ patrocinio tectam Ciuitatem omni rerum genere Florentiſsimam, nobiſque diutiſsimè (vt ſperamus) ſeruet incolumem. Ad pietatis nunc cultum, ac Relligionis amorem venio, qui tantus in COSMO fuit, vt ampliſsima ſit dignitatis, vel ob hanc vnam cauſam, præmia conſequutus. Quorſum enim obſecro fortiſsimorum Equitum ſodalitatem ab eo inſtitutam arbitramur? Vos, vos appello, qui illius nobiliſsimæ Crucis inſignibus decorati, in eam eſtis militiam aſcripti, quid diſtrictus ille dextra gladius agit? cuius latus ille mucro petit? Quid à vobis Crux veſtrę familiæ inſigne eſflagitat? Quid Equitis nomen, & cætera equitum ornamenta requirunt? Non dubito quid reſponſuri ſitis. perfidorum hoſtium iniurias à Dei Eccleſia, ſacrilegas à ſacris Virginibus impiorum manus, à tectis tẽpliſque cędes, & incendia, ferrum à Chriſtianorum iugulis, iugum denique a ceruicibus omnium vi, ferro, ſanguine denique, ac vita propulſare debemus. Huc ſuas ille curas, cogitationes, & conſilia dirigebat, eamque ob rem cum nouas ſocietates inſtituere nõ niſi Regibus liceret, hanc ipſe facultatem à PIO IIII. Pont. Max. ob ſingularem, & multis in Eccleſiæ periculis ſpectatam virtutem obtinuit. Quid? quod nullum vnquam contra Chriſtiani nominis hoſtes non dicam geſtum, ſed nec ſuſceptum eſt bellum, in quo ille non aut copiis, aut ſtipendiis, aut armatis, inſtructiſque triremibus, aut denique fortiſsimis huius ordinis Equitibus Dei Eccleſiam iuuerit. Sed quid ego pluribus hęc teſtimoniis, & exemplis probare contendo, quæ innocentiſsimi viri ſunt, & Sanctiſsimi Pontificis teſtimonio comprobata? quam enim obſecro

ob cauſam ampliſsimis poſt hominum memoriam honoribus à Pio Quinto Pont. Max. ornatum fuiſſe putatis, niſi ob pietatis ſtudium, Religionis amorem, & charitatem? Videbat enim ſummus ille vir, & gregis ſibi commiſsi diligens Paſtor Eccleſiæ nauim ventorum procellarumque tempeſtati expoſitam, hoſtium armis vndique circumuectam, huc, atque illuc humano denudatam præſidio temerè agitari. Nouerat huius ad opem in Eccleſiæ calamitatibus ferendam animi propenſionem. Acceperat à Cæſare olim hac ipſa de cauſa illum in equeſtrem aurei velleris ordinem adſcriptum eſſe, ſuas eſſe partes Sanctiſsimus Senex arbitratus eſt, pietatis ſtudioſis fauere, bonos, & bene de Chriſtiana Rep. meritos debitis præmiis, & honoribus ornare, vt cæteros propoſita præmii ſpe ad eiuſdem laudis æmulationem alliceret. Tantus in eo erat, non tuendæ modo, ſed amplificandæ etiam Religionis amor, & ſtudium: Sed facere non poſſum, quin intimo animi ſenſu commotus hoc loco exclamem, O miſeram humanæ vitæ conditionem, quem ante quatuor annos tanta cum pompa Vrbem Romam ingreſſum, tanto bonorum omnium plauſu, & lætitia, vniuerſo ſpectante populo, Regio ſceptro, & corona ornari vidimus, huic hodierna die iam mortuo tãto cum ſquallore, ac luctu iuſta perſoluimus. O ſpes fallaces, ò inanes cogitationes, ſic fluunt, occidunt, & labuntur omnia. Vt enim Florentiam rediit, graui, ac diuturno morbo oppreſſus, cum per biennium acerbiſsimum in corpore dolorem, magna animi virtute, & conſtantia tolerаſſet, XI. demum Kal. Maii, LV. ætatis ſuæ anno, ex hac mortali, fragilique vita deceſsit. Extincta eſt, (magno equidem hæc cum dolore dico, quæ mihi tamen neceſſario dicenda ſunt) extincta, inquam, admirabilis illa in priuatis rebus moderatio, ſplendor in publicis, in bellicis fortitudo, in Vrbanis prudentia, in ſuſcipiendis conſilium, in exequendis induſtria, in ſubleuandis, ornandiſque ciuibus caritas, & munificentia, in puniendis, caſtigandiſque lenitas, in duris, aduerſiſque rebus patientia, in proſperis, & ſecundis æquabilitas, ſummum in omni vita Relligionis, pietatiſque ſtudium, firmiſsi-

firmiſsimum illud bonorum præſidium, ſanctarum lator legum, pacis, & concordiæ custos, Iuſtitiæ, & æquitatis patronus, hæc, inquam, omnia vna eripuit hora. Vellem equidem aliquod dolori noſtro leuamen Ciues afferre, ſed cum veſtras lachrymas tantum bonorum omnium mœrorem, ac luctum, ipſa denique mœnia tanto ſquallore obſita circumſpicio, acerba tanti viri recordatio veterem animi curam, & moleſtiam mihi vel inuictiſsimo renouat, ita vt niſi ad ſempiternam illam, quam (vt auguratur animus) poſt mortem aſſequutus eſt beatitudinem, & ad eam lucem, quæ in tanta rerum caligine Reip. Florentinæ tanta omnium cum admiratione coruſcare cœpit, FRANCISCVM, inquam, filium, animum, cogitationemque conuertam, nullum alibi in tantis calamitatibus ſolatium, nullum in tanto omnium dolore conſolationis genus inueniam. Te enim COSME appello, qui corporis his compagibus ſolutus ex hac caduca mortalique vita ad beatiſsimum illud Beatorum domicilium Diuino conſilio ereptus euolaſti. Quibus, obſecro, bonis, quibus ornatus honoribus promiſſam piis omnibus poſsides hæreditatem? quæ, & quanta virtutis es præmia conſecutus? magna (vt opinor) immortalia, diuina, ſempiterna. Tuorum in te Ciuium animos, & perpetuam tuorum beneficiorum memoriam, dum luctu te, & lamentationibus proſequuntur, agnoſce: quam eis in terris beneuolentiam, ac paternã curam, tot, ac tantis teſtimoniis declaraſti, eandem nunc in Cœlo Diuinæ Charitatis ardore auctam perpetuo conſerua. Annuit, vt mihi videtur, annuit; Ciues, è Cœlo COSMVS proſpera nobis omnia, & ſecunda, eandem, ſi eadem in nobis erit grata, & pia voluntas, in filio erga nos beneuolentiam, eadem, ſi in eiuſdem virtutis inſiſtamus via, præmia, eademque bona pollicetur. Reſtat igitur nunc, vt quoniam eius virtute, & prudentia factum eſt, vt FRANCISCO filio non modo Imperii, ſed virtutis, & gloriæ hæreditatem, quàm maximè firmam, ſtabilem, certámque relinquerit; hoc læto potius, hilarique vultu, prout humana imbecillitas ferret, quam mœrore, & luctu, comprobemus. Quid

enim illius fortaſſe in hominibus ad ſe admittendis comitatem deſideratis? benignitate hic ipſa eſt, & humanitate humanior. In cognoſcendis, conſtituendíſque rebus prudentiam requiritis? Quis hoc vno prudentior, qui ad imperandum natus, & diuinitus nobis datus, turbulentos animi motus ſedare prius quam iis afficeretur, didicit; cuius adoleſcentia ad Remp. gerendam, non externæ, ſed domeſticæ virtutis exemplo, non alienis præceptis, ſed ſuis imperiis, non bello, non armis, ſed optata, & diuturna pace traducta eſt. Morum vitæque integritatem optatis? ſingularem in eo eſſe dicerem, ſi in iis, qui ceteris præſunt, non neceſſaria potius, quàm laudabilis videretur. Pietatem demum in colẽdo Deo, defendendæ Religionis ſtudium expectatis? Intelligent hoc Romani Pontifices, ſi quando, Chriſtiana (quod Deus omẽ auertat) in diſcrimen adducta Republica, huius opem, & auxilium implorabunt. Sentient hoc quicunque ad inferendũ nobis bellum arma capient, quis eius ſit erga Romanam hãc Sedem animus, quæ mens, quæ voluntas, quis armorum ſenſus, nõ ſine ſuo magno malo cognoſcẽt. Noſtræ demùm partes, Ciues, ſunt, vt longam ei, diuturnámque vitam, fœlicẽ Imperii adminiſtrationem, tutam, tranquillámque pacem, proſpera denique omnia, & ſecunda à Deo immortali maximis, diuturniſq; precibus contendamus.

Dixi.

99 355916

MC